DOI: [10.32702/2307-2156-2019.3.23](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.3.23)

УДК 338.341.1(477)

А. О. Наumenко,

*Кандидат економічних наук, доцент, докторант Навчально-науково-виробничого центру,
Національний університет цивільного захисту України, м. Харків*

НЕОБХІДНІСТЬ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

A. Naumenko

*PhD in Economic Sciences, Associate Professor,
doctoral candidate of the Educational-scientific and production Centre,
National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv*

THE NEED OF DEVELOPMENT AND DEPLOYMENT OF THE STATE PROGRAM OF DEVELOPMENT OF UKRAINIAN AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX

У статті здійснено обґрунтування необхідності розробки та впровадження державної програми розвитку агропромислового комплексу України. Зокрема, виокремлено перспективи розвитку агропромислового комплексу України. Підкреслено, що вони залежать від ефективності державної підтримки сільського господарства та від динаміки адаптації вітчизняного агропромислового комплексу до умов Світової торговельної організації. Охарактеризовано сучасні проблеми сільського господарства України: істотне технічне і технологічне відставання сільськогосподарського виробництва України від провідних країн світу; недосконалість ринку сільськогосподарської продукції, сировини і продовольства та жорсткі умови для здійснення взаємної торгівлі, встановлені Світовою організацією торгівлі. Обґрунтовано необхідність формування та реалізації державної програми адаптації агропромислового комплексу України до вимог Світової торговельної організації.

Problem setting. *Despite limited development of modern types of production, agriculture almost provided sufficient restoration of volumes agricultural products during recent years.*

But it should be noted that agriculture not fully overcame consequences of reforms and crisis of previous years. The most part of the agricultural organizations uses obsolete and worn-out production capacities with a weak productivity and power consumption. All this emphasizes the need of the state support of development of agro-industrial complex.

Recent research and publication analysis. *Many authors devoted the scientific works to the problems of agro-industrial complex development. However the prospective of implementation of the effective state programs focused on its development still remains opened.*

Paper objective. *The purpose of article is justification of need of development and deployment of the state program of development of agro-industrial complex of Ukraine.*

Paper main body. *The justification of need of development and deployment of the state program of development of agro-industrial complex of Ukraine is given in the article. In particular, the prospects of development of agro-industrial complex of Ukraine are marked out. The modern*

problems of agriculture of Ukraine are characterized. The need of formation and implementation of the state program of adaptation of agro-industrial complex of Ukraine to requirements of the World Trade Organization is proved.

Conclusions of the research.

- 1. The prospects of development of agro-industrial complex of Ukraine are marked out. It is emphasized that they depend on efficiency of the state support of agriculture and on dynamics of adaptation of domestic agro-industrial complex to the World Trade Organization conditions.*
- 2. The following modern problems of agriculture of Ukraine are characterized: significant technical and technological lag of agricultural production of Ukraine from the leading countries of the world; imperfection of the market of agricultural products, raw materials and food and the severe conditions for implementation of mutual trade established by the World Trade Organization.*
- 3. The need of formation and implementation of the state program of adaptation of agro-industrial complex of Ukraine to requirements of the World Trade Organization is proved.*

Ключові слова: державна програма; розвиток агропромислового комплексу; аграрна сфера економіки; адаптація.

Keywords: State program; agro-industrial complex development; agrarian sphere of economy; adaptation.

Постановка проблеми. Незважаючи на обмежений розвиток сучасних видів виробництва, сільське господарство майже забезпечило достатнє відновлення обсягів виробленої сільськогосподарської продукції в останні роки.

Але слід зазначити, що сільське господарство ще не в повній мірі пододало наслідки реформ і кризи попередніх років. Велика частина сільськогосподарських організацій використовує морально застарілі і зношені виробничі потужності зі слабкою продуктивністю, енергоємністю, що відкидають вітчизняний сільськогосподарський сектор далеко за межі базових конкурентних параметрів СОТ. Все це підкреслює необхідність державної підтримки розвитку агропромислового комплексу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато авторів, зокрема, Н. Є. Голомша [1], І. О. Іртишева [2], О. В. Лаврук [3] та ін. присвятили свої наукові праці питанням розвитку агропромислового комплексу. Проте проблематика розробки дієвих державних програм, сфокусованих на його розвитку, все ще залишається відкритою.

Мета статті. Метою роботи є обґрунтування необхідності розробки та впровадження державної програми розвитку агропромислового комплексу України.

Для досягнення поставленої мети в роботі вирішуються такі завдання:

- виокремлення перспектив розвитку агропромислового комплексу України;
- охарактеризувати сучасні проблеми сільського господарства України;
- обґрунтувати необхідність формування та реалізації державної програми адаптації агропромислового комплексу України до вимог Світової торговельної організації.

Виклад основного матеріалу.

Перспективи розвитку агропромислового комплексу України переважно залежать від двох основних чинників:

По-перше, – від ефективності державної підтримки сільського господарства, яка в контексті сучасних викликів, що стоять перед аграрним сектором економіки України, повинна вибудовуватися з урахуванням особливостей лімітування агрегованої державної підтримки, які є обов'язковими при приєднанні України до СОТ, а також орієнтуватися на усунення ключових проблем агропромислового комплексу з оперативною перебудовою в міру появи нових викликів і подальшої зміни поточного стану агропромислового комплексу.

По-друге, – від динаміки адаптації вітчизняного агропромислового комплексу до умов СОТ, яка, в свою чергу, залежить від рівня розвитку сільського господарства та правил взаємної торгівлі [2; 3].

Серед сучасних проблем сільського господарства слід виділити такі.

1. Істотне технічне і технологічне відставання сільськогосподарського виробництва України від провідних країн світу з наступних причин:

- недостатнє фінансування для проведення глибокої технічної та технологічної модернізації;
- недостатність обсягів прибутку сільськогосподарських товаровиробників для здійснення модернізації, що багато в чому є причиною і наслідком техніко-технологічного відставання;
- невідповідність вітчизняного обладнання сучасним запитам виробників сільськогосподарської продукції;
- відсутність матеріальної, технічної, інформаційної та ін. можливостей для оптимізації виробництва;

- низька інвестиційна активність, пов'язана з низьким рівнем розвитку інфраструктури загального користування та середовища для життєдіяльності сільських жителів.

2. Недосконалість ринку сільськогосподарської продукції, сировини і продовольства:

- фермерські господарства не мають стабільних каналів збуту, тому що їх незначні обсяги виробленої продукції не відповідають запитам продавців, орієнтованих на великі підприємства. Тому продукція фермерських господарств користується високим попитом на внутрішньому ринку, і створення відповідних каналів для її реалізації призведе до зростання формування сільськогосподарської виробничої основи [1; 4].

3. Жорсткі умови для здійснення взаємної торгівлі, встановлені Світовою організацією торгівлі: з урахуванням змін митно-тарифного регулювання, зобов'язань України перед СОТ в сфері державної підтримки сільського господарства, а також її обсягів, затверджених законодавством [1; 2].

Обсяги сільськогосподарської продукції, що виробляються в фермерських господарствах та господарствах населення, складають близько половини продукції галузі.

При цьому слід відмітити, що питома вага фермерських господарств, включаючи індивідуальних підприємців, у виробництві сільськогосподарської продукції, стає дедалі більшою.

Однак у сільському господарстві продовжує спостерігатися скорочення кількості техніки. Частково її недолік покривається придбанням енергонасиченої, високопродуктивної техніки і впровадженням технологій, що використовують комбіновані посівні агрегати. Але оснащеність товаровиробників залишається на низькому рівні, який не дозволяє виконати технологічні операції відповідно до нормативів, що веде до недоотримання та втрат продукції.

Поряд із цим існує велика кількість й інших проблем розвитку аграрної сфери економіки. Це стосується в першу чергу таких напрямів:

- соціального розвитку села;
- земельних відносин та земельної політики;
- агропродовольчого ринку і багатьох інших питань соціально-економічного функціонування агропромислового комплексу України [1; 4].

Відповідно, необхідно є розробка Державної програми, орієнтованої на адаптацію агропромислового комплексу України до вимог СОТ. При повноцінному фінансуванні заходів цієї програми вона може стати фундаментом аграрної політики, головним дійовою інструментом по адаптації аграрної сфери до вимог СОТ, а також базисним чинником підвищення конкурентоспроможності її продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Висновки з даного дослідження та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, на підставі проведеного дослідження було отримано наступні результати.

1. Виокремлено перспективи розвитку агропромислового комплексу України. Підкреслено, що вони залежать від ефективності державної підтримки сільського господарства та від динаміки адаптації вітчизняного агропромислового комплексу до умов Світової торговельної організації.

2. Охарактеризовано сучасні проблеми сільського господарства України: істотне технічне і технологічне відставання сільськогосподарського виробництва України від провідних країн світу; недосконалість ринку сільськогосподарської продукції, сировини і продовольства та жорсткі умови для здійснення взаємної торгівлі, встановлені Світовою організацією торгівлі.

3. Обґрунтовано необхідність формування та реалізації державної програми адаптації агропромислового комплексу України до вимог Світової торговельної організації. Зазначено, що при повноцінному фінансуванні заходів цієї програми вона може стати фундаментом аграрної політики, головним дійовою інструментом по адаптації аграрної сфери до вимог СОТ.

Література.

1. Голомша Н. Є. Конкурентоспроможність сільського господарства України: можливості та фактори зростання / Н. Є. Голомша // Науково-виробничий журнал: Інноваційна економіка. – Тернопіль, 2010. – № 4. – С. 67–71.
2. Іртищева І. О. Побудова інноваційних моделей регіональної агропродовольчої сфери на інтеграційній основі / І. О. Іртищева // Економіка АПК. – 2009. – № 9. – С. 39–43.
3. Лаврук О. В. Мотиваційний механізм управління виробничими витратами сільськогосподарських підприємств / О. В. Лаврук // Економіка АПК. – 2011. – № 2. – С. 82.
4. Шебаніна О. В. Інвестиційно-інноваційна діяльність в АПК: сутність, проблеми та основні напрямки їх вирішення / О. В. Шебаніна, О. В. Короткова, І. О. Піюренко // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2008. – Випуск 4(47). – С. 11–18.

References.

1. Golomsha, N. Ye. (2010) Konkurentospromozhnist silskogo gospodarstva Ukrayiny: mozhlivosti ta faktory zrostantnya [Competitiveness of agriculture of Ukraine: opportunities and factors of growth], *Innovative Economics*, vol. 4, pp. 67–71.
2. Irtyshheva, I. O. (2009). Pobudova innovacijnyh modelej regionalnoyi agroprodovolchoyi sfery na integracijnij osnovi [Creation of innovative models of the regional agrofood sphere on an integration basis], *Economy of agro-industrial complex*, vol. 9, pp. 39–43.

3. Lavruk, O. V. (2011). Motyvacijnyj mexanizm upravlinnya vyrobnychymy vytratamy silskogospodarskyh pidpryemstv [Motivational mechanism of management of production expenses of the agricultural enterprises], *Economy of agro-industrial complex*, vol. 2, p.82.

4. Shebanina, O. V. (2008). Investycyjno-innovacijna diyalnist' v APK: sutnist, problemy ta osnovni napryamky yih vyrishennya [Investment and innovative activity in agro-industrial complex: essence, problems and main directions of their decision], *Visnyk agrarnoyi nauky Prychornomorya*, vol. 4(47), pp. 11–18.

Стаття надійшла до редакції 16.03.2019 р.